

Economische aspecten van taalongelijkheid

Áron Lukács

Raadgever: Dr. Gergely Kovács
College for Modern Business Studies
Tatabánya, Hongarije
April 2007

Inhoud

Samenvatting	3
Inleiding	5
I. Kosten van taalstudie	7
1. Directe kosten van taalstudie.....	7
2. Opportuiniteitskosten voor taalstudie.....	9
II. Kosten van informatieverlies wegens taalmoeilijkheden	12
III. Bijkomende kosten voor de maatschappij en de economie	14
IV. Nadelen voor wie de taal van de bepaalde communicatie niet spreekt als moedertaal..	15
V. Concurrentievoordeel voor het Verenigd Koninkrijk in de Europese Unie	
ten gevolge van de taalkundige ongelijkheid	17
1. Directe kosten van taalstudie.....	20
2. Opportuiniteitskosten voor taalstudie.....	20
3. Kosten voortvloeiend uit andere factoren.....	20
4. Samenvatting	21
VI. Suggestie voor oplossing van het probleem	22
Bronnen	23

Samenvatting

De activiteiten van de lidstaten en de Europese Unie moeten "worden uitgevoerd in overeenstemming met het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging" (artikel 4 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, geconsolideerde versie). Deze studie onderzoekt hoe dit grondbeginsel van de Europese Unie in de praktijk wordt toegepast op het gebied van taalgebruik.

Het besluit van deze studie is, dat de huidige toestand op gebied van taalgebruik taalgebruik in de Europese Unie de markt ernstig verstoort en de vrije concurrentie in hoge mate belemmert. Op korte termijn biedt dit voordelen voor de burgers en bedrijven in sommige landen, maar stelt het wel de burgers en bedrijven van de meeste lidstaten in de EU in het nadeel. Op lange termijn vormt het ook een belemmering tot verdere efficiënte economische ontwikkeling van de EU als geheel.

Het leren van talen in de EU kost ongeveer 60 miljard euro per jaar. Daarin zijn de kosten van reis en verblijf in andere landen met het oog op het leren van talen niet inbegrepen. Alleen al voor mensen die naar het Verenigd Koninkrijk gaan is dit bedrag gelijk aan ongeveer 13 miljard euro per jaar. Maar als we ook in overweging nemen hoeveel tijd er wordt besteed aan het leren van talen en de loonderving gedurende deze tijd (op basis van de gemiddelde loonkosten in de EU) in rekening brengen, komen wij tot het bedrag van ongeveer 210 miljard euro per jaar.

De kosten van vertalen en tolken zijn veel lager, maar niet verwaarloosbaar: ongeveer 6 miljard euro per jaar. Er zijn echter nog veel meer belangrijke factoren, maar deze zijn zeer moeilijk te kwantificeren. Ze omvatten factoren zoals het verlies van informatie als gevolg van taalproblemen en de nadelen voor bepaalde deelnemers aan de internationale economische en andere samenwerking. Volgens een ruwe schatting van de kosten van deze factoren kunnen ze neerkomen op jaarlijks ten minste 70 miljard euro in de EU.

Zo komen we aan een totaal bedrag van ongeveer 350 miljard euro per jaar, wat neerkomt op meer dan 3% van het BBP van de Europese Unie (in cijfers van 2005).

Niettemin schuilt het grootste probleem waarschijnlijk niet zozeer in de grootte, maar wel in de verdeling van dit bedrag. Het is vooral het Verenigd Koninkrijk dat voordeel haalt uit deze toestand, terwijl de meeste andere landen er geld door verliezen. Volgens de ramingen van deze studie betalen de burgers van de andere EU-lidstaten elk ongeveer 900 euro per jaar aan het Verenigd Koninkrijk op deze sluiske manier. Aangezien dit proces reeds vele jaren

doorgaat, loopt het bedrag steeds verder op. In een veronderstelde periode van 20 jaar en een rente van 10% zou dit neerkomen op ongeveer 55 000 euro per persoon.

Inleiding

In mijn studie onderzoek ik in hoeverre de huidige taalsituatie in de Europese Unie past in de kapitalistisch economische beginselen en in de eisen van eerlijke concurrentie op de markt.

Het Verdrag tot Oprichting van de Europese Gemeenschap (voortaan: het Verdrag) luidt als volgt (1):

„Artikel 4.

(1) Teneinde de in artikel 2 genoemde doelstellingen te bereiken, omvat het optreden van de lidstaten en de Gemeenschap, onder de voorwaarden en volgens het tijdschema waarin dit Verdrag voorziet, de invoering van een economisch beleid dat gebaseerd is op de nauwe coördinatie van het economisch beleid van de lidstaten, op de interne markt en op de uitwerking van gemeenschappelijke doelstellingen en dat wordt gevoerd met inachtneming van het beginsel van een openmarkteconomie met vrije mededinging.” (vetjes van de auteur)

Het Verdrag geeft bijkomende details over welke verplichtingen van de lidstaten zijn om "een open markteconomie met vrije mededinging" te verzekeren. De kern van deze verordeningen is, dat de lidstaten geen actie mogen voeren om het concurrentievermogen op de markt te vervalsen, of oneerlijk concurrentievoordeel te bezorgen aan sectoren van de economie, het bedrijfsleven, of aan het geheel van bepaalde lidstaten.

In verband hiermee loont het de moeite een korte aanmerking te maken over de betekenis van het concurrentievermogen van landen. Sommige auteurs beweren dat concurrentievermogen niet kan worden bepaald voor een heel land, maar alleen voor bedrijven of groepen van ondernemingen. Ik ben het daar echter niet mee eens - net als veel andere mensen. Ik denk dat diegenen die zeggen dat elk land concurrentievermogen heeft, gelijk hebben. OESO bijvoorbeeld definieert het op deze manier:

„De mate waarin een land, onder vrije en eerlijke marktvoorwaarden, goederen en diensten kan produceren die voldoen aan de test van de internationale markten, en tegelijk het reële inkomen van zijn bevolking op de lange termijn kan handhaven en uitbreiden.”(2).

Een andere eerbiedwaardige internationale instelling, het Wereldwijd Economisch Forum in Zwitserland, publiceert regelmatig statistieken, waarin van ieder land het concurrentievermogen aangegeven wordt. (3).

Voor mijn studie is het ook een belangrijke factor dat het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bijzondere nadruk legt op het inperken van de verschillen tussen de economische ontwikkelingen van de lidstaten en de regio's.

„Artikel 158.

Teneinde de harmonische ontwikkeling van de Gemeenschap in haar geheel te bevorderen, ontwikkelt en vervolgt de Gemeenschap haar optreden gericht op de versterking van de economische en sociale samenhang. De Gemeenschap stelt zich in het bijzonder ten doel, de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van de onderscheiden regio's en de achterstand van de minst begunstigde regio's of eilanden, met inbegrip van de plattelandsgebieden, te verkleinen.”

Volgens het bovenstaande is het nodig te onderzoeken hoe de taalmoeilijkheden van invloed zijn op de concurrentiepositie van elk land dat lid is van de Europese Unie, in welke mate zij de markt vervalsen en de economie van bepaalde landen bevoordelen en/of andere benadelen. In geval van een onbeduidende vervalsing, veroorzaakt door taalproblemen moet geen bijzondere aandacht worden besteed aan het effect op de toestand. (Culturele en andere elementen kunnen echter wel een aanpassing noodzakelijk maken, maar dit is geen onderwerp van deze studie.) Als taalmoeilijkheden de concurrentie op de markt echter wel beduidend verstoren, dan zijn - volgens de geest van het Verdrag - onmiddellijke ingrepen nodig.

I. Kosten van het leren van talen

Het leren van talen heeft veel kosten, die kunnen worden onderverdeeld in twee grote groepen:

1. Directe kosten van taalstudie
2. Opportuiniteitskosten voor taalstudie

1. Directe kosten van taalstudie

In dit eerste hoofdstuk zal ik de kosten analyseren voor de staat en het individu per jaar studie van vreemde talen in Hongarije en in de Europese Unie.

Verschillende studies tonen aan dat een persoon met gemiddelde bekwaamheid 2000 uur nodig heeft om zijn of haar eerste vreemde taal onder de knie te krijgen in een mate dat ze gebruikt kan worden in een ernstig gesprek of zelfs betrekkelijk goed op beroepsvlak. Deze kennis komt echter niet eens in de buurt van de kennis van een moedertaalspreker, en daarom heeft zulke kennis minder concurrentievermogen. Dit zal diepgaander besproken worden in het deel getiteld 'Nadelen voor wie de taal van een bepaalde communicatie niet spreekt als zijn moedertaal'.

De hierboven vermelde duur komt precies overeen met een werkjaar. Beheersing van een tweede taal vergt over het algemeen 20% minder tijd, wat neerkomt op 1600 uur.

Directe persoonlijke kosten voor het leren van talen (kopen van boeken, schriften, enz.), bestaan in het geval dat de staat de studie financiert, maar zijn betrekkelijk laag voor een individu in vergelijking met andere kosten.

Volgens een Zwitserse studie maakt het vreemde talen onderwijs 10% uit van de totale kostprijs van het onderwijs. De studie stelt dat deze verhouding niet verschilt in andere landen, en volgens verschillende taalleermethodes in verschillende scholen krijgen we een vergelijkbaar cijfer (kosten variërend tussen 5-15%). (4).

Volgens de databank van het Hongaarse Bureau voor de Statistiek, KSH (1), bedroegen de overheidsuitgaven voor openbaar onderwijs 1170 miljard HUF in 2005. Van de databank van KSH komen we ook het bedrag te weten dat een gemiddeld persoon in Hongarije van zijn of haar eigen inkomsten uitgeeft voor educatieve doeleinden. (1) In 2005 was dat 5418 HUF per jaar. Ze betaalden het uit hun netto-inkomen (dat wil zeggen na het betalen van belastingen). Bijgevolg zullen we in verband hiermee ook rekening moeten houden met de persoonlijke inkomstenbelasting en de bijdrage voor sociale zekerheid. Deze belastingen en premies zijn

gemiddeld gelijk aan de netto-inkomsten. Aangezien het onderwijs grotendeels wordt betaald door personen in de actieve leeftijd (gepensioneerden betalen relatief weinig), moeten de 5418 HUF vermenigvuldigd worden met ten minste 1,7 - een ruwe schatting, waarbij ook met andere factoren rekening gehouden werd. Daarom waren in 2005 de gemiddelde persoonlijke kosten in verband met onderwijs 9210 HUF. Uitgaande van 10 miljoen inwoners, kunnen we besluiten dat de mensen 100 miljard HUF rechtstreeks aan onderwijs besteed hebben. Het totale bedrag uitgegeven aan onderwijs in 2005 bedroeg dus 1300 miljard HUF. Tien procent daarvan is 130 miljard HUF. (Overigens, in de persoonlijke kosten voor onderwijs heeft taalstudie natuurlijk een veel groter aandeel dan in de overheidsuitgaven, maar als men beschouwt dat de persoonlijke kosten relatief klein zijn in verhouding tot de totale kosten, gebruiken we ook hier het cijfer van 10% ter vereenvoudiging.)

In 2005 bedroeg het BBP 22 000 miljard HUF. De 130 miljard HUF is 0,6% daarvan!

In Tabel 1 op de volgende pagina ziet u de verhoudingen en bedragen van openbare educatieve uitgaven in de Europese Unie. Wat de landen van de Gemeenschap betreft, hebben we de volgende cijfers over de kosten van het onderwijs in 2003 (de laatste kolom is mijn eigen berekening) (1).

Tabel 1 : Overheidsuitgaven voor onderwijs en uitgaven voor taalonderwijs

	Overheidsuitgaven voor onderwijs (in miljard euro koopkracht)	Overheidsuitgaven voor onderwijs (in % v. h. BBP)	Persoonlijke uitgaven voor onderwijs (in % v. h. BBP)	Uitgaven voor taalonderwijs (in miljard euro koopkracht)
EU-25	515,6	4,9	0,6	57,873
EU-15	470,5	4,9	0,6	52,811
Eurozone	364,1	4,8	0,6	40,961
België	16,1	5,8	0,4	1,721
Tsjechië	6,8	4,3	0,4	0,743
Denemarken	11,7	6,7	0,3	1,222
Duitsland	91,5	4,4	0,9	11,022
Estland	0,8	5,3	:	0,080
Griekenland	8,2	3,9	0,2	0,862
Spanje	38,2	4,2	0,5	4,275
Frankrijk	88,5	5,7	0,6	9,782
Ierland	5,1	4,1	0,3	0,547
Italië	64,1	4,5	0,4	6,980
Cyprus	0,9	6,5	1,4	0,109
Letland	1,1	4,9	0,8	0,128
Litouwen	1,8	4,8	0,5	0,199
Luxemburg	0,9	4,0	:	0,090
Hongarije	7,8	5,5	0,6	0,865
Malta	0,3	4,4	1,4	0,040
Nederland	22,3	4,5	0,5	2,478
Oostenrijk	11,7	5,2	0,3	1,238
Polen	21,9	5,6	0,7	2,464
Portugal	9,3	5,5	0,1	0,947
Slovenië	2,0	5,4	0,9	0,233
Slowakije	2,6	4,3	0,5	0,290
Finland	8,2	6,0	0,1	0,834
Zweden	16,8	6,6	0,2	1,731
Verenigd Koninkrijk	77,8	5,1	1,0	9,305

Bron: Supplement to the 2002 GFS Yearbook

Het bruto binnenlands product (BBP) van de Europese Unie (EU25) was 10 817 miljard euro in 2005 (1), hetgeen betekent dat in dat jaar de lidstaten in de Gemeenschap 60 miljard euro betaalden voor het leren van talen.

Toch is dit bijlange niet de grootste kostenpost! De opportuniteitskosten zijn veel groter. Maar vooraleer dat aan te tonen, noem ik hieronder een aantal andere elementen van directe kosten.

Ten eerste bevatten de bovenstaande cijfers geen verplaatsingskosten naar een bepaald taalgebied om er een vreemde taal te leren (reiskosten, huisvestingskosten, enz.).

Volgens gegevens van het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot het leren van talen, kunnen we het volgende besluiten:

- Elk jaar worden 800 miljoen boeken gepubliceerd om Engels te leren.
- Elk jaar trekken 700 duizend mensen naar Engeland om daar de taal te leren.
- In 2005 hebben deze mensen ongeveer 2,6 miljard euro rechtstreeks uitgegeven in het Verenigd Koninkrijk. Maar volgens Phillipson (9) had het Verenigd Koninkrijk 13 miljard euro inkomsten van mensen die er de taal kwamen leren. Volgens Grin (10), in 2004 was dit 15 miljard, wat met intrest neerkomt op 17,4 miljard euro. Er is een groot verschil tussen deze twee getallen maar dat is mogelijk aangezien het vermenigvuldigingseffect kan in werking treden, wat ook te zien is bijvoorbeeld bij infrastructurele investeringen.

Als samenvatting van de bovenstaande berekeningen: alle directe kosten voor het leren van talen in de Europese Unie overtreffen 70 miljoen euro volgens een ruwe schatting.

We gaan nu over tot de opportuniteitskosten voor het leren van talen, met aandacht voor hun verhouding in vergelijking met de bovengenoemde.

2. Opportuniteitskosten voor het leren van talen

De opportuniteitskosten van het leren van talen omvatten de activiteiten of mogelijke handelingen die zou kunnen worden gedaan of vervuld tijdens de "verspilde" tijd.

Als we de arbeidstijd van een jaar beschouwen, kunnen we zeggen dat zij die een vreemde taal leren, een jaar later beginnen te werken dan wie die dat niet doen, wat niet alleen inkomstenderving betekent voor hen, maar ook de prestaties vermindert van de nationale economie, met inbegrip van veel bedrijven. Het betekent bovendien een jaar gemis aan belastingsinkomsten voor de staat. Zo moet de maatschappij dus elke generatie een jaar langer

"onderhouden". (Talenkennis heeft natuurlijk ook voordelen voor de inkomsten, maar deze zijn niet relevant met betrekking tot het onderwerp van mijn studie.)

Rekenend met het gemiddelde nettoloon (volgens de database van KSH: 104 000 HUF in 2005) betekende de inkomstenderving $12 \times 104\ 000$, dus 1 248 000 derving in een heel jaar voor iedere loon/weddetrekkende. Daarnaast zijn er de belastingen en sociale bijdragen op het loon, wat een verlies betekent voor de openbare financiën. Dit is ongeveer dezelfde som voor elke persoon als het nettoloon. De databank van KSH geeft ook aan dat in 2005 het aantal werknemers 4,2 miljoen bedroeg. Bijgevolg was de gehele loonsom inclusief belastingen en premies $1\ 248\ 000 \times 4\ 200\ 000$, dus 5 242 miljard HUF (voor de hele nationale economie). Met een veronderstelde tewerkstelling van 40 jaar, is het verlies $1/40$ daarvan, dus 121 miljard HUF (want elk jaar is er $1/40$ van, gelijkmatig verdeeld en wij berekenen de kosten voor 1 jaar). Dit maakt ook 0,6% uit van het BBP.

Volgens de databank van Eurostat, bedroeg in de EU25 de gemiddelde uurkost voor arbeid 21,2 euro in 2005. De tewerkstelling bedroeg 63,8% (berekend op het aantal inwoners in de leeftijdsgroep tussen 15 en 64, die 67,2 procent is, dus 308,8 miljoen mensen uit de hele bevolking van de EU25, die 459,5 miljoen mensen bedroeg). Dit betekent dat het totale aantal tewerkgestelden 198 miljoen was. Vermenigvuldigd met de hierboven berekende arbeidskost en rekening houdend met 2.000 werkuren per jaar wordt dat $21,2 \times 2000 \times 198\ 000\ 000$, dus 8395 miljard euro. Gedeeld door 40, bekomen we 210 miljard euro, dit is dus de jaarlijkse kost die het leren van talen met zich meebrengt. Dat is drie maal zoveel dan de directe kosten voor het leren van talen!

Ik moet opmerken dat de bovenstaande cijfers betrekking hebben op het leren van één vreemde taal. Natuurlijk zijn de kosten veel groter in het geval van meerdere vreemde talen. Anderzijds is het ook mogelijk dat sommige mensen helemaal geen vreemde talen leren, en de kosten dus lager uitvallen dan wat ik besloot. Naar mijn mening echter is het in de hedendaagse wereld van essentieel belang vreemde talen te leren en vroeg of laat zal iedereen verplicht zijn het te doen.

Ik wil er ook op wijzen dat deze problemen (net als kosten) vooral de mensen treffen die niet het Engels als moedertaal hebben. Geboren Engelstaligen hebben grote voordelen op dit gebied. Later zal ik hier in detail op ingaan.

II. Kosten van informatieverlies wegens taalmoeilijkheden

Het verlies van informatie is een van de belangrijke problemen en het doet zich ook voor op verschillende manieren. Dit brengt vooral nadelen mee voor mensen die niet communiceren in het Engels.

Vooraf bij tolken gaat een aanzienlijk deel van de informatie verloren, ook wanneer ervaren, goed opgeleide tolken worden ingezet, bijvoorbeeld in de instellingen van de Europese Unie in Brussel. Als voorbeeld kan ik de vergaderingen noemen van de Europese Raad, die het overleg- en besluitvormingsforum is van de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten, waar de vertegenwoordiger van ieder land in zijn/haar moedertaal spreekt. Zelfs tijdens de vergaderingen van werkgroepen van deskundigen spreken de deelnemers hun eigen taal bij tal van gelegenheden. In deze gevallen hebben Engelstaligen een enorm voordeel om twee redenen.

Aangezien vrijwel alle deelnemers Engels begrijpen, kunnen ze de vertegenwoordigers van het Verenigd Koninkrijk begrijpen zonder een tolk, terwijl ze iemand anders alleen begrijpen door tolken. Daardoor genieten de Britten van een uitzonderlijk voordeel tijdens debatten en kunnen ze gemakkelijker hun standpunt doordrukken, gezien de praktische ervaring aantoont dat de toespraken van niet-Britse deelnemers vaak onbegrijpelijk zijn voor anderen. In veel gevallen stellen deskundigen vragen aan de niet-Engels sprekenden om te weten te komen waarover iemand (bijvoorbeeld het hoofd van het bepaalde land) eigenlijk gesproken heeft.

Een bijkomend probleem is dat het voor de instellingen van de EU onmogelijk is om rechtstreeks elke taal te tolken naar elke andere taal, omwille van het groot aantal talen. In het geval van 25 talen zouden 25×24 , dus 600 verschillende soorten tolken nodig zijn. Bovendien is er een regel in de instellingen van de Unie die zegt, dat een tolk enkel mag tolken naar zijn eigen moedertaal. Het is echter onmogelijk zoveel tolken in dienst te nemen. Het is bovendien erg moeilijk voor zoveel tolkopdrachten de geschikte deskundigen te vinden. Men zou in dit geval voor elke vergadering van de Raad (dus de vergadering van ministers-presidenten, ministers van Financiën, de ministers van transport, enz.) conferentietolken moeten voorzien die het Hongaars als moedertaal hebben om bijvoorbeeld te vertalen uit het Litouws, Lets, Ests, Portugees en andere talen van de Unie naar het Hongaars.

Om dit enorme probleem te omzeilen worden de toespraken eerst getolkt in een intermediaire taal - bijna altijd het Engels - en vervolgens vertaald van deze tussentaal naar de andere talen. De dubbele interpretatie leidt tot herhaald verlies van informatie. (Uit talloze praktische ervaringen blijkt dat er dagelijks incidenten voorvallen tijdens het tolken zoals die in de humoristische tekst van Frigyes Karinthy, de bekende Hongaarse schrijver en dichter. In zijn tekst getiteld *Műfordítás* ["Vertaling van een Gedicht"] vertaalde hij een gedicht meerdere malen uit het Hongaars naar Duits en omgekeerd. Op het einde is de zin van het hele gedicht volledig veranderd.)

In de praktijk van de instellingen van de Europese Unie, betekent niet schrijven in het Engels (of misschien in het Frans) belangrijke kosten voor de individuen, bedrijven en andere instellingen, die zich wenden tot deze instellingen. Theoretisch is het toegestaan naar de instellingen van de Unie te schrijven in de officiële taal van gelijk welke lidstaat. Als iemand in de praktijk echter schrijft in een andere taal dan Engels of misschien Frans, dan heeft dit geen zin, ook al komt de brief bij de juiste personen terecht. Zij kunnen die immers niet lezen. Omdat de officiële vertaling van een dergelijke brief veel tijd kost, zal de beheerder meestal op zoek gaan naar een collega om eerst een schetsmatige, ruwe vertaling van de brief te krijgen. Enerzijds stoort dit allen op hun werk - dit is een van de redenen waarom ze dit soort brieven niet graag hebben - anderzijds treedt bij deze "snelvertalingen" weer ernstig informatieverlies op. Een ander nadeel is dat de afzender van de brief zijn antwoord krijgt met veel vertraging.

Informatieverlies komt niet alleen op dit gebied voor. Ondernemingen, onderzoeksinstellingen, communicatie tussen individuen, doorstroming van informatie op alle niveaus wordt sterk belemmerd door het gebruik van verschillende talen. Dit gebeurt op heel verschillende manieren. Men slaagt er bijvoorbeeld niet in op tijd de gepaste informatie te zenden aan de buitenlandse partner. Tijdens een conferentie zijn deelnemers die niet over de kennis van de gebruikte taal beschikken, benadeeld. Voor hen is het moeilijk de internationale of industriële vaknormen te doorgronden, die meestal in het Engels kunnen worden gevonden. Dit maakt een aanzienlijk bedrag uit voor de nationale economie van een land.

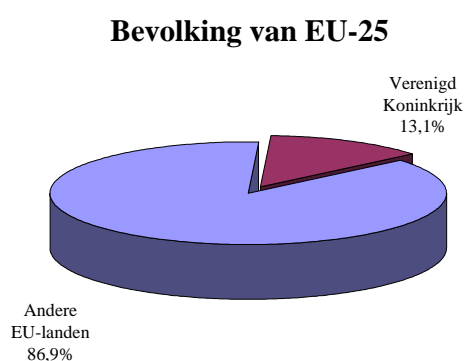
III. Meerkosten voor maatschappij en economie

In de meeste landen besteden de verschillende instellingen en bedrijven een grote som geld om te kunnen communiceren in vreemde talen (vooral in het Engels). Ze laten hun publicaties en prospectussen vertalen in het Engels en drukken ze tegen hoge kosten. Op hun websites wordt ook informatie gegeven in vreemde talen, over het algemeen in het Engels (af en toe enkel de belangrijkste informatie, maar in veel gevallen verdubbelen ze vrijwel hun websites). Het kost ook een hoop geld om onderhandelaars aan te werven en te behouden die ook vreemde talen spreken.

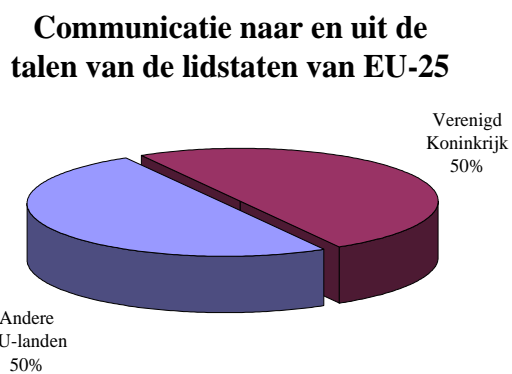
Het bedrag dat besteed wordt aan tolken en vertalen wordt geraamd op ongeveer 5 miljard Euro in de EU-15 (11).

Na de EU-uitbreiding in 2004 is de bevolking toegenomen met 19,3%, maar het nationaal inkomen van de nieuwe lidstaten is ongeveer 50% van dat van de oude lidstaten, en ons daarop baserend moeten we rekening houden met een markttoename van 10%. Zo was in de EU25, de som besteed aan vertalen en tolken 5,5 miljard euro in 2004. (12).

In het geval van gelijke verdeling, zou elk land in de kosten van de taalcommunicatie moeten delen in verhouding met zijn bevolking tot die van de Europese Unie. In figuur 1 toon ik deze verhouding tussen het Verenigd Koninkrijk en de andere lidstaten. In Fig. 2 kan zie je een totaal andere verhouding wat betreft de taalcommunicatie. Volgens de Europese Commissie, maakt het Engels 50% uit!

Fig. 1

Fig. 2

Gebaseerd op de bevolkingsverdeling zou de communicatie naar het Engels of uit het Engels dus 13% moeten uitmaken van alle kosten, hetgeen 0,72 miljard euro zou betekenen. Deze kost is op dit moment echter 2,76 miljard euro, wat bijna een verviervoudiging is van de

vorige! De lidstaten betalen dus ongeveer 2 miljard euro extra om via het Engels te communiceren.

Het taalmonopolie geeft extra voordelen voor diegenen die een bepaalde taal spreken. Sprekers van de dominante taal hebben ook voordelen bij de verkoop van bepaalde diensten (zoals onderwijs van de taal, tolken, vertaling, herziening of publiceren van teksten in die taal, voorzien en vervoeren van educatieve materialen). Als we naar websites in het Verenigd Koninkrijk kijken, valt er nauwelijks iets te vinden in een vreemde taal, terwijl in andere landen elke belangrijke onderneming of instelling een Engelstalige versie heeft van haar website.

IV. Nadelen voor wie de taal van een bepaalde mededeling niet zijn moedertaal is

De nadelen voor diegenen die een bepaalde taal niet als hun eerste taal spreken, zijn zeer variabel en kunnen nauwelijks worden geschat omwille van hun vermenigvuldigingseffect. Zelfs als iemand meer ervaren is in het vak, kan het gebrek aan communicatie op het niveau van een moedertaalspreker leiden tot ernstige achteruitstelling.

Een Hongaar, houder van een staatsbeurs, die een half jaar doorbracht in het buitenland, en met onderscheiding afstudeerde in de economische wetenschappen - deeltijds student in het hoger onderwijs, deeltijds in beroepspraktijk - vertelde me het volgende leerzame verhaal:

"Discussie, debat, harmonisatie: hier in Hongarije, als we spreken met geboren Engelstaligen, dan passen wij ons aan hen aan. Hier in ons bedrijf, bijvoorbeeld, is er één enkele Engelse collega die geen Hongaars spreekt, en daarom spreekt iedereen Engels. Als we over iets praten, doen we dat in het Engels. Bij gelijk welke redenering kan hij zijn argumenten veel beter uitdrukken, veel beter dan wat wij kunnen met ons aangeleerd Engels. Als we konden redeneren in het Hongaars, dan zouden de resultaten in veel gevallen anders uitvallen!"

Volgens hem krijgt die collega bijkomende onterechte voorrechten, alleen omdat zijn moedertaal Engels is.

"We hebben hier een aantal Engelstalige audiopresentaties waaruit we informatie kunnen halen over de bedrijfstakken, producten en dergelijke. Iedereen zonder uitzondering moest daarover een proef ondergaan! Iedereen, uitgezonderd hij, omdat het zijn moedertaal is. Vaak

zijn er dingen die hij niet weet en hij vraagt het dan aan ons. Hoe komt het dat hij niet aan het examen moet meedoen? De presentaties zijn hoe dan ook toch in het Engels ..."

Dit is uiteraard geen unieke situatie in de bedrijfswereld.

Een ander deel van het verhaal gaat over werknemers die minder vlot spreken:

"Tijdens een vergadering bijvoorbeeld, als iemand niet goed Engels spreekt, dan durft hij niets zeggen, maar als het gesprek in het Hongaars was, dan zou deze persoon wel spreken. Natuurlijk kan dat niet als hij de enige is die Hongaars spreekt."

Daarbij komt ook nog dat het loon van de bovengenoemde geboren Engelstalige medewerkers hoger is, zodat het voor hen de moeite waard is om daar te werken, maar het gebeurt dat ze minder hard werken en minder enthousiast zijn dan de Hongaarse werknemers.

Ook moet het ontbeerde werkjaar worden vermeld, dat wordt besteed aan het leren van talen. Terwijl iemand anders een vreemde taal leert, kunnen geboren Engelstaligen - Britten of Ieren, voor wat Europa betreft - hun tijd besteden aan beroepsvervolmaking of zich verbeteren op andere terreinen, en dus oneerlijk concurrentievoordeel krijgen op de anderen.

V. Concurrentievoordeel van het Verenigd Koninkrijk in de Europese Unie ten gevolge van de taalongelijkheid

Het is algemeen bekend dat de dominantie van het Engels werkelijk heel hoog is in de internationale betrekkingen binnen de Europese Unie. In de overige lidstaten stijgt het percentage van het Engels leren als vreemde taal, en zoals uit tabel 2 blijkt, neemt het aantal sprekers van het Engels in de jongere leeftijdsgroepen toe (de cijfers van de tabel geven percenten weer).

Tabel 2: De kennis van het Engels in EU-lidstaten volgens leeftijdsgroepen in 2000

Land	Leeftijd						
	15-25	26-44	45-64	65+	De hoogste spreiding in onderzochte leeftijdsgroep	Het verschil tussen de 15-25 jaar groep en de groep 26-44 jaar	Het hele land
Duitsland (west)	54,8	40,4	32,3	13,8	41,0	14,4	34,6
Duitsland (oost)	47,7	22,5	10,9	4,0	43,7	25,2	18,6
Oostenrijk	50,9	33,6	18,6	10,2	40,7	17,3	29,4
België	49,5	33,8	24,7	8,7	40,8	15,7	29,5
Denemarken	74,4	66,2	50,2	31,3	43,1	8,2	56,1
Spanje	29,8	18,7	6,0	1,3	28,5	11,1	15,3
Finland	59,6	47,4	21,3	6,2	53,4	12,2	36,9
Frankrijk	42,0	28,7	15,2	5,4	36,6	13,3	24,4
Griekenland	67,3	36,9	12,0	4,9	62,4	30,4	29,4
Italië	45,3	26,9	7,8	2,3	43,0	18,4	21,5
Luxemburg	46,2	43,5	36,0	32,5	13,7	2,7	40,3
Nederland	76,0	73,2	53,0	38,1	37,9	2,8	63,7
Portugal	42,6	24,9	9,7	2,3	40,3	17,7	21,3
Zweden	93,1	86,9	72,5	55,1	38,0	6,2	78,3
EU-15 *	40,2	30,3	18,5	8,5	31,7	9,9	24,6

* Verenigd Koninkrijk en Ierland inbegrepen

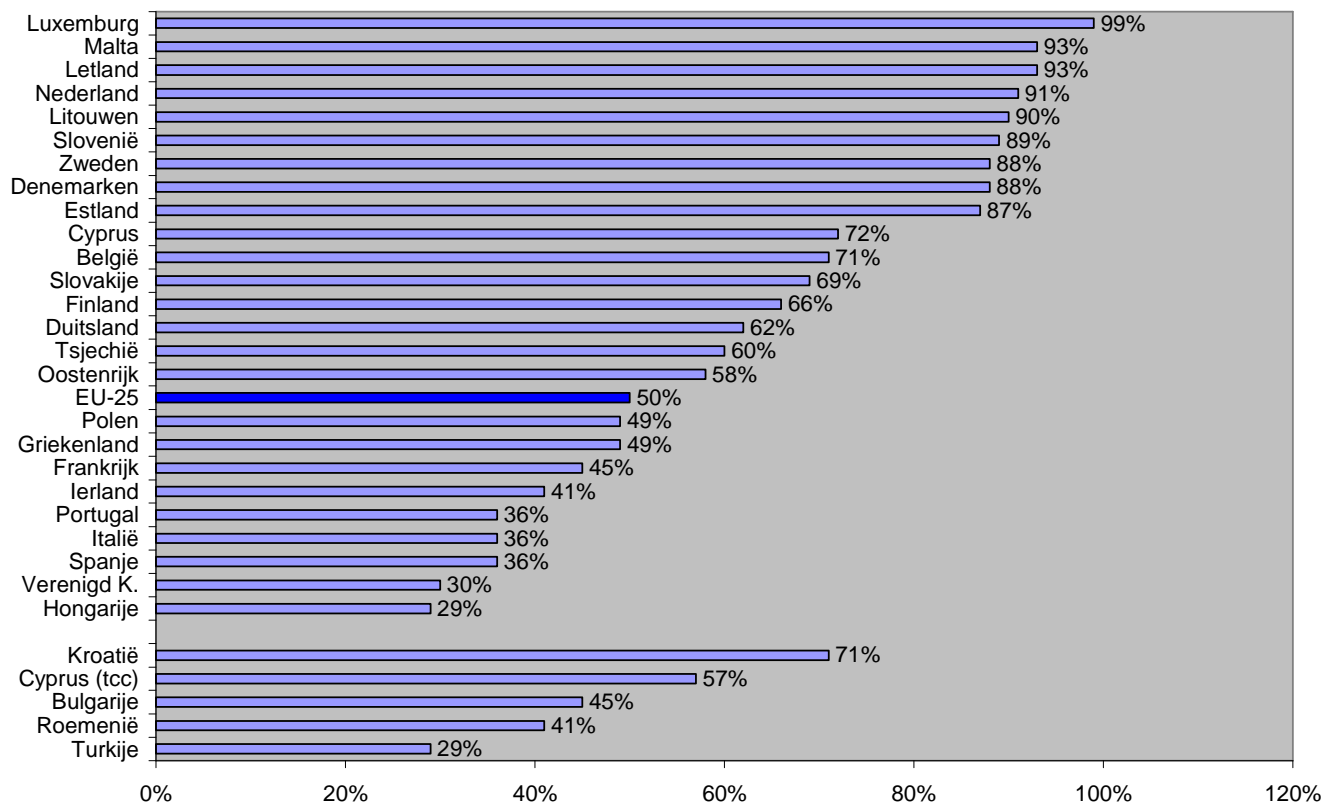
Bron: Eurobarometer

3. tabel: De drie meest gebruikte vreemde talen in de lidstaten en kandidaat-lidstaten van de Europese Unie in 2005. (bron: Eurobarometer)

België		Tsjechië		Denemarken	
Engels	52%	Duits	31%	Engels	83%
Frans	44%	Engels	24%	Duits	54%
Duits	25%	Russisch	19%	Zweeds	19%
Duitsland		Estland		Griekenland	
Engels	51%	Russisch	62%	Engels	44%
Frans	12%	Engels	41%	Frans/Duits	8%
Duits	7%	Fins/Duits	18%	Italiaans	3%
Spanje		Frankrijk		Ierland	
Engels	20%	Engels	34%	Iers/Keltisch	21%
Spaans	9%	Spaans	10%	Frans	19%
Frans	8%	Duits	7%	Engels	6%
Italië		Cyprus		Letland	
Engels	29%	Engels	71%	Russisch	67%
Frans	11%	Frans	11%	Engels	34%
Duits/Spaans	4%	Duits/Italiaans	3%	Lets	24%
Litouwen		Luxemburg		Hongarije	
Russisch	79%	Frans	90%	Duits/Engels	16%
Engels	26%	Duits	84%	Russisch/Andere	2%
Pools	17%	Engels	66%	Verskillende talen	1%
Malta		Nederland		Oostenrijk	
Engels	89%	Engels	87%	Engels	53%
Italiaans	60%	Duits	66%	Frans	11%
Frans	17%	Frans	24%	Italiaans/Andere	8%
Polen		Portugal		Slovenië	
Engels	25%	Engels	26%	Kroatisch	61%
Russisch	24%	Frans	20%	Engels	56%
Duits	19%	Spaans	10%	Duits	45%
Slowakije		Finland		Zweden	
Tsjechisch	31%	Engels	60%	Engels	85%
Duits	28%	Zweeds	38%	Duits	28%
Russisch	25%	Duits	17%	Frans/Noors	10%
Verenigd Koninkrijk					
Frans	14%				
Engels	7%				
Duits	6%				
Bulgarije		Kroatië		Roemenië	
Russisch	21%	Engels	43%	Engels	26%
Engels	15%	Duits	33%	Frans	17%
Bulgaars	11%	Italiaans	12%	Andere	5%
Turkije		Turks Cyprus			
Engels	18%	Engels	43%		
Turks	6%	Grieks	19%		
Duits	4%	Duits	5%		

Volgens tabel 3, is het Engels de meest gekende vreemde taal in de landen van de EU: met 34% overstijgt het veruit het Duits (12%) en het Frans (11%). Bovendien verhoogt deze machtspositie van jaar tot jaar (13).

Fig. 3 laat zien dat in de huidige lidstaten en de kandidaat-lidstaten van de EU de laagste percentages mensen die een vreemde taal kunnen spreken zich bevinden in het Verenigd Koninkrijk, Hongarije en Turkije. Dit bewijst ook dat het Verenigd Koninkrijk niet veel geld besteedt aan talenonderwijs, en dat de Britse burgers het niet echt nodig hebben om vreemde talen te leren. Het lijkt erop, dat ze in de huidige situatie van elke andere lidstaat verwachten dat deze hun taal, het Engels, begrijpt.

Fig. 3: Aandeel sprekers van vreemde talen in lidstaten en kandidaat-lidstaten van de EU-25 in 2005
(bron: Eurobarometer)

Omwille van bovengenoemde redenen, onderzoek en vat ik samen welke soorten concurrentievoordelen het Verenigd Koninkrijk geniet en welke nadelen de andere deelnemende landen ondervinden als gevolg van de dominantie van het Engels in de EU.

1. Directe kosten van taalstudie

De directe kosten van het leren van talen mogen geschat worden op circa 70 miljard euro per jaar in de Europese Unie. Daarin zijn de uitgaven van het Verenigd Koninkrijk inbegrepen.

Het Verenigd Koninkrijk is echter het land waar vreemdetalenonderwijs niet algemeen is. Slechts 3% van de scholen onderwijzen vreemde talen op elk niveau voor alle studenten gedurende 20-30 minuten per week. Volgens een enquête werden niet meer dan drie scholen aangetroffen die meer dan 50 minuten per week besteedden aan taalonderwijs. Hier worden de uitgaven per hoofd op 36 euro geraamd (14). In vergelijking met Frankrijk bijvoorbeeld, besparen ze in het Verenigd Koninkrijk 100 euro per inwoner door het verminderde taalonderwijs. Dit betekent 6 miljard euro per jaar. In het totaal zijn de uitgaven van het Verenigd Koninkrijk 2,165 miljard euro, terwijl deze 8,235 miljard euro bedragen in Frankrijk. Als we uitgaan van vergelijkbare verhoudingen in het geval van de andere deelnemende landen, dan kunnen wij besluiten dat de kosten van het taalonderwijs in het Verenigd Koninkrijk minimaal zijn in vergelijking met de totale uitgaven van de overige landen. Met deze percentages komt het nadeel van de andere lidstaten dus op 70 miljard euro per jaar ten gevolge van taalonderwijs.

2. Opportuïteitskosten voor het leren van talen

In de landen van de EU25 bedragen de opportuïteitskosten voor taalstudie 210 miljard euro. We zouden hiervan de uitgaven van het Verenigd Koninkrijk moeten aftrekken, die niet zo belangrijk zijn, zoals hierboven aangetoond werd.

3. Kosten voortkomend uit andere factoren

Hieronder groepeer ik de verschijnselen die ik beschreven heb in de delen II-IV (kosten te wijten aan informatieverlies ten gevolge van taalproblemen, andere extra kosten van het maatschappelijke en economische leven, de nadelen voor mensen die een taal niet spreken op een echt hoog niveau). Het is buitengewoon moeilijk de nadelen die voortvloeien uit de extra kosten veroorzaakt door deze "andere factoren" te becijferen. Vermoedelijk kunnen de macro-economische gegevens daar niet voor worden gebruikt, maar we kunnen de "bottom-up"-methode toepassen door na te gaan hoeveel extra kosten in bepaalde bedrijven en vestigingen

voorkomen, en uit deze gegevens de kosten halen voor de nationale economie. Maar de tijd en financiële middelen voor de voorbereiding van dit document zijn verre van toereikend. Het is echter zeer waarschijnlijk dat al deze kosten hoger liggen dan de kosten van het leren van talen, dus reken ik ook met 70 miljard euro in verband met deze factor.

4. Samenvatting

Samengevat bedraagt het totaal van de 3 grote hoger aangehaalde factoren $70 + 210 + 70 = 350$ miljard euro. Het Verenigd Koninkrijk heeft dus elk jaar zoveel voordeel op de andere lidstaten van de Unie. Deze som is 3,2% van het BBP van de Europese Unie (dat was 10 817 miljard euro in 2005) Dit is een enorm bedrag dat daadwerkelijk het concurrentievermogen zo aanzienlijk beïnvloedt dat de Europese Unie en haar lidstaten de zaak ernstig zouden moeten nemen.

De bevolking van de Europese Unie bedroeg in 2005 460 miljoen inwoners, en de bevolking van het Verenigd Koninkrijk 60 miljoen. Dus rekenen we met 400 miljoen mensen, zonder de bevolking van het Verenigd Koninkrijk. Verdelen we de 350 miljard euro over de 400 miljoen mensen, dan krijgen we 875 euro per inwoner. Dit is dus het bedrag dat het Verenigd Koninkrijk "schuldig" is aan de burgers van de andere lidstaten.

Er moet bovendien op worden gewezen dat de hierboven beschreven situatie niet slechts gedurende één jaar bestaat. Het is al lang zo. Daardoor stapelen de kosten van de oneerlijke concurrentie zich verder op. Dit betekent verdere meervoudige nadelen als gevolg van de rente op de inkomstenderving en ook de ontbrekende jaren die zich van generatie tot generatie herhalen, om nog niet te spreken over de cumulatieve tekorten op de openbare inkomsten.

(Ierland is waarschijnlijk ook onder de begunstigden. Toch zou ik het onbillijk vinden, Ierland en het Verenigd Koninkrijk op dezelfde manier te bekijken in deze zaak, aangezien Ierland werd veroverd en onderdrukt door Engeland, en het Engels er werd opgedrongen. De Ierse taal is echter nog steeds levend en wordt op grote schaal gebruikt. Het Iers is ook erg belangrijk om de Ierse cultuur en tradities te bewaren en te ondersteunen!)

In de bovenstaande berekeningen heb ik niet in aanmerking genomen dat de besproken oneerlijke concurrentie niet alleen bestaat tussen het Verenigd Koninkrijk en de overige

Europese lidstaten, maar dat ze ook op wereldvlak bestaat. De begunstigde daarvan zijn in de eerste plaats de Verenigde Staten van Amerika zijn, die dan ook de grootste verantwoordelijkheid dragen voor deze toestand. Dit moet echter het onderwerp zijn van een ander onderzoek, omdat ik alleen de omvang van de ongelijke concurrentie als gevolg van taalongelijkheid in de Europese Unie probeer in te schatten.

VI. Suggestie voor oplossing van het probleem

Zoals in alle gevallen van sociale problemen, is de eerste stap het publiek en de beleidsmakers bewuster te maken van de situatie. Zij moeten beschikken over de juiste informatie om welbewust maatregelen te nemen tegen het probleem, dat tot nu toe zwaar verwaarloosd is geweest.

Anderzijds moet de Europese Commissie de mogelijkheden onderzoeken die het probleem kunnen uitbannen en dan zo snel mogelijk een beslissing nemen over deze toestand, want volgens het Verdrag tot Oprichting van de Europese Gemeenschap, is het de plicht van de Europese Commissie erover te waken dat aan de beginselen van het Verdrag voldaan wordt.

"Artikel 211.

Teneinde de werking en de ontwikkeling van de gemeenschappelijke markt te verzekeren

- ziet de Commissie toe op de toepassing zowel van de bepalingen van dit Verdrag als van de bepalingen welke de instellingen krachtens dit Verdrag vaststellen;*
- doet de Commissie aanbevelingen of brengt zij adviezen uit over de in dit Verdrag behandelde onderwerpen, indien het Verdrag dit uitdrukkelijk voorschrijft of indien zij dit noodzakelijk acht;*
- heeft de Commissie een eigen beslissingsbevoegdheid en werkt zij mee aan de totstandkoming van de handelingen van de Raad en van het Europees Parlement overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag;*
- oefent de Commissie de bevoegdheden uit welke de Raad haar verleent ter uitvoering van de regels die hij stelt."*

Instemmend met de bovengenoemde beginselen, stel ik mij de vraag, wanneer en hoe de Europese Commissie het Verenigd Koninkrijk gaat dwingen ons het bedrag te betalen dat voortvloeide uit het hierboven vermelde oneerlijk concurrentievoordeel.

Bronnen:

1. **Het Verdrag tot Oprichting van de Europese Gemeenschap** Rechtsbeginselen van de Europese Unie - tekst van de contracten en de bijbehorende documenten, die de basis vormen van de Europese Unie (geconsolideerde versie geschreven in een georganiseerd raam) Igazságügyi Minisztérium, Európai Közösségi Jogi Főosztály, 2004.
[http://www.im.hu/download/eusz-eksz_eaksz_hu_04-05-01.pdf](http://www.im.hu/download/eusz-eksz_eaksz_hu_04-05-01.pdf/eusz-eksz_eaksz_hu_04-05-01.pdf) (NL: http://eur-lex.europa.eu/nl/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325NL.003301.html)
2. Flexibility and Competitiveness: Labour Market Flexibility, Innovation and Organisational Performance (Flex-Com) Final Report Participants:Project is funded by the European Commission DG Research in the framework of Contract HPSE-CT-2001-0009
<http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/finalreport/98-3068-final-report.pdf>
3. **Global Competitiveness Report.** World Economic Forum.
<http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report/index.htm>
4. Professor François GRIN, **L'enseignement des langues étrangères comme politique publique.** Rapport établi à la demande du Haut Conseil de l'évaluation de l'école, Septembre 2005
5. **Magyar Statisztikai Évkönyv 2005** (Statistical Yearbook of Hungary), KSH, Budapest, 2006
6. **Háztartásstatisztikai Évkönyv 2005** (Yearbook of Household Stat.), KSH, Budapest, 2006
7. **Supplement to the 2002 GFS Yearbook**, IMF
8. **Europe in figures.** Eurostat yearbook 2006-07
9. Phillipson, Robert, 2003: **English-Only Europe?** London: Routledge.
10. Professor François GRIN, **L'enseignement des langues étrangères comme politique publique.**
11. ASSIM, 2000 : **Évaluation de l'incidence économique et sociale du multilinguisme en Europe.** Rapport final—Phase 3, Actualisation quantitative.
12. Professor François GRIN, **L'enseignement des langues étrangères comme politique publique.** Rapport établi à la demande du Haut Conseil de l'évaluation de l'école, September 2005 – gegevens berekend op grond van ASSIM
13. **Europeans and Languages.** Eurobarometer 2005.
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_237.en.pdf
14. Professor François GRIN, **L'enseignement des langues étrangères comme politique publique.**

Dankwoord

Buiten mijn raadgever wil ik ook mijn dank betuigen aan dr. Antalóczy Katalin voor haar nuttige opmerkingen over het ontwerp van mijn studie.

Ik dank ook Leo De Cooman voor de Nederlandse vertaling en Mieke Kenis voor het nalezen van de Nederlandse vertaling.

De originele studie en de contactgegevens zijn beschikbaar op <http://www.ekolingvo.com>.

Vertaling in het Nederlands: ir. Leo De Cooman